

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epitome Annalivm Trevirensium

Masen, Jacob

Augustae Trevirorum, 1676

Annalivm Trevirensium. Liber XXII. Pius V. Pap. Maximilianus II. Imp.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12542

ANNALIVM
TREVIRENSIVM.
LIBER XXII.

Pius V. Pap. Maximilianus II. Imp.

Prili mense dies illuxerat ejus septimus, quando Canonici Trevirorum ab urbe ob diffidia Confluentiam delati, in æde S. Florini, suffragiis haud multum discrepantibus Jacobum ab Eltz Treviren-

Jacobus ab Eltz eligitur Archiepiscopus.

sis Ecclesie Decanum, priscâ nobilitate ac virtute illustriori spectatum, jam XV. annorum Sacerdotio piè functum delegere, quem & religionis zelus, & continentie fama, & modesti mansuetique animi decus gratum omnibus fecerat.

Electus, ubi ipse ex Tridentini Concilii formula fidem professus esset, curæ fuit, ut eandem sua in diocesi tueretur. Quare cum Neomagi, (loco ad Mosellam Constantini Magni castris celebrato) introductus à Comitè beneficiario Doctor hæreticus fuisset, missis cum aliis Legatis copiisque Principis Hermannus Thyraus Societatis Jesu Rector, ratione metuque comitem ad obsequium, hæreticum ad fugam impulerunt.

Hæreticum Praconem Neomago pellit.

Mox ad urbem sibi per trium Septemvirum Legatos conciliandam versus, ubi imperium mitioraque consilia detrectantem vidit, armatam vim civibus admovendam duxit. Peditum igitur hinc inde collectâ manu, cum equitatum Antonius ab Eltz ex Gallia alapsus junxisset, civitas improvise clausa milite, animos tamen ad defensionem majores expectatione hostium attulit. Nam priusquam se opportunè obsidentes vallis

1568.

Urbem suæ libertatis studio resistentem obsideret

munij

muniissent, in Marium suburbanum ad SS. Martyres pagum effusi, hunc flammis injectis, nec sine clade resistentium, consumpserunt. Deinde præsentem in urbe clerum spoliarunt armis, absentem suis in eadem facultatibus. Trigesima etiam Junii eruptione in Carthusiam, & S. Barbaram facta, quidquid istic comearus repertum est, urbi intulere, Kesselstadio adolescenti nobili audacius Portæ novæ flammam ingerenti, sclopi ictu trajecto. Credebatur urbs brevi comearu remotiore intercepto, viisque passim clausis ad obsequium cogenda; sed tamen ubi per angustias Paulini montis præsidium ducentorum militum, ponte aperto, subiisset, ne vim Princeps, ab irruptione, per strata tormentis mœnia fieri vellet: ne innoxios juxta noxiosque eadem clade involveret: hæc mora civibus profuit, ut impetratâ à Cæsare, & Principibus intercessione, per eorum legatos, his legibus utrimque conventum sit. ut primum à delectis, ex compromisso, causæ totius arbitris rationes discutiantur, lisque ex æquo componatur.

Pace facta, lis Cæsareo iudicio committitur.

Quod si minus succedat, apud ipsum Cæsarem imperiique Septemviros jure experiendum. Cui rei trimestre datum, ad actionem literis comprehendendam, quæ in curia Moguntinensi deponenda sit. Ad exceptiones deinde bimestre, alterumque ad earum excussionem additum. Tum verò Judex, utriusque partis consensu, unus pluresve; aut si in his dissentiant, ex trium Electorum arbitrio constituantur, eaque res trimestri expediatur, nisi justa causa subsit temporis ampliandi. Denique quadrimestre ad causæ disceptationem accedat, ac postremò lis contestata ad Cæsarem, instrumentis partium additis deferatur, qui adhibitis quinque aliis Electoribus litem definiat. Tantum in unius controversiæ discussione studii adhibitum est. Admissus deinde cum legatis, & duobus peditum cohortibus ad urbem Princeps, & controversia Arbitris Judicibusque comissa, postquam eam pro Archiepiscopo eruditissime asseruisset Joannes Wimphelingus illius Cancellarius, Vir ju

Ratio temporisque discussioni datum, quod in plures annos productum est.

vir juris scientia, virtute, ac religione vix cuiquam in Rom. imperio secundus. Qui agitata immensis sumptibus, per tot anfractus judiciorum causa, demum post duo lustra vicisse iudicatus est. Infelici civitatis molimine, quæ veluti cassibus inclusa, quò magis eluctari conata est, magis hæsit implicata.

Quo tempore fax belli Belgici Guilielmus Nassovia Comes, Treverico ex solo, infausti sideris alumnus, Caroli Cæsaris Philippique Hisp. Regis gratiâ Aurgæ Princeps, aureique eques velleris, & aliquot Provinciarum præfectus, cum haustam ex Germania domoque patria hæresin jam foveret pectore, Margaritæ Parmensi gubernatrici ob prælatum sibi Granvellanum Cardinalem, nimiamque hujus auctoritatem offensus, Gensiorum, ex Calvinii schola hæreticorum, amplexus est partes, Granvellano tamen amoto, surrogatq; Albæ Duce Ferdinando, severioris ingenii homine, postquam Amuratem Egmondanum Comitem, & Montmorantium Hornanum idem ausos capite luisse crimes videret, Germanorum, inprimisque Friderici Palatini, copiis, magno numero cinctus, per Treviros Lutzelburgiosque in Belgium se transfudit, publicæ libertatis, excutiendæque tyrannidis Hispanicæ vanus præco. Sed trordio parum auspicato. Cum Albanus, Regis Catholici Archistrategus, ad Mosam Leodiensibus insidiantem adortus, per Lotharingiam in Alsatiam rursus eiecit. Ubi stipendiorum inopiâ, vendere exercitum Gallis coactus est, aliam rebellionis alendæ opportunitatem capturus. Ad quam Germania jam à Lutheranis, Gallia à Calvinianis pœnè oppræssa, omnes ad auxilium promptæ, animos erigebant. Anglia verò possessa, quanquam in Gallia, ubi paribus invidiæ facibus inflammatus Condæus, & Castilionæi fratres, dum Guisios in aula potentes non sustinent, hæreticorum rebelles secuti, in Franciscum & Carolum Reges, per octennium, perfidè injuriæ demum & suas dedere pœnas, quando arpenli pugna Condæo occumbente, magna vis hæresis

Guilielmus
Nassovius
Belgarum ré-
bellium Dux
ab Albano
cæditur.

1569.

Condæus
Gallorum ré-
bellium ex
hæresi ductor
demum oc-
cumbit.

U u

pro

profligata est; sed ita, ut cum amilisse hydra sua capita videretur, haud multò post alia pullularint. Spiritus illius pestilente in Scotiam usque diffuso, ubi cum Maria Regina, Catholica quoque religio damnata est.

Jacobus
consecratus
Episcopus
tota diœcesi
Tridentini
usum pro-
mouet.

Hugonotti
in Gallia
ope Mansfel-
dii cæsi.

1570.
Patres Socie-
tatis cum
Gymnasio
ad opportu-
nam sedem
in bis trans-
laci.
Collegium
a Jacobo
fundatum.

Huic pesti antidotum Jacobus comparaturus hoc sollicitè egit, ut diœcesin suam ad Tridentini Concilii normam formaret. Quare illius actis typo subjectis, co-actoque Prælatorum ac Sacerdotum conventu, Spiritus ac Leodii Episcopis, unà cum suo Suffraganeo Georgio Virneburgio, adhibitis, Episcopalem primò mitram solenni inauguratione suscepit. tum partitus in omnes exemplaria Synodi, imprimis juxta hanc clandestini matrimonii usum tolli, deinde verò Ecclesiasticam Monasticamque disciplinam formari voluit. Quem in finem lectos probatissimæ vitæ homines, sacrorumque gnaros, per utramque diœcesis partem ablegavit, qui huic reformationi navarent operam. Quando Hugonotica Gallorum factio memorabili apud Monconturium prælio cæsa est, In quo Carolo Galliarum Regi Rex Catholicus Petrum Ernestum Mansfeldium Lutzelburgensem gubernatorem subsidio destinavit. Contra quem Volradus nepos ex Alberto fratre Lutherica, cum Bipontino stetit milite, plerisque suorum interneceione deletis, inglorius. Sed Cadmæi hi fratres ex ipsis postea sulcis, suo irrigatis sanguine, rursus in lucem emerferunt.

Ceterum Jacobus utilem suæ diœcesi expertus Patrum Societatis JESU operam, ne angustiis domicili Gymnasiique plures arcerent, ex ruinosis ædibus, frequentiore latioreque urbis locum, Franciscanorum quondam Patribus habitatum, traduxit. paucosque illorum, qui supererant, accessione commodorum promptos, ad Parthenonem D. Germani transire jussit. Collegium deinde constitutum, ac mediocri fundatum pretium usu reliquit, aucturus censum nisi mors prepositum intercepisset.

Templum Sanctissimæ Triadi dicatum est. cuius

æde, ad portam veterem bello destructa, gloriosam olim memoriam hoc loco superesse desiderabat, Gymnasii structura, in aliud rejecta tempus, sub Lothario primum surrexit. Mox ad Spirensia evocatus comitia, quo Maximilianus Cæsar geminas secum filias, egregiâ specie ac pietate Virgines duxerat, Annam Philippo Hispaniarum Regi, & Elisabetham Carolo IX. Galliarum desponsatam, mutatis recens votis, cum illa Gallicam, hæc Hispanicam linguam didicisset. Ex quibus hanc Jacobus, quadringentorum stipatus equitum comitatu, per Lutzelburgios, in Maserias Campaniæ oppidum Novembri mense provexit; ubi perquam magnificè à Rege excepta, & per Borbonium Cardinalem matrimonio obligata est. Quæ deinde, Carolo brevi mortuo, unius filiolæ mater post Regem usq; ad 1592. annum superfuit, insigne decus viduarum. Jacobum amplissimis Rex numeribus abeuntem prosecutus est, delato abaco, quem ingentis pretii ex argenteis auro inductis vasis instruxerat.

Domum reversus, cum quosdam ex aulæ suæ nobilitate hæresi addictos comperisset, hos aut Sectarium religionem, aut suam deserere aulam jussit, *ne serpentes in sinu foveret, qui venenum pro beneficio resunderet.*

Porro Trevirensium Senatus, ubi, post provocationum, & quæsitæ patrociniæ remedia, causam suam fluctuare comperisset, Præsulemque litis universæ sententiam, testimoniis Arbitrorum firmatam, propediem editurum cognovisset, compromissi decreta rescidit, seque ad Electorum judicia transtulit. Indignissimè verò sustinuit, nondum terminatâ suis Judiciis controversiâ, ejus latam per Arbitros sententiam vulgari. Cumque existimarent hac nixum Principem urbem invasurum, novis utrimque odiis injuriisque collisi sunt, & nonnulli Principis clientes abstracti in custodiam. Quocirca 22. Decemb. primarium hic urbe clerum jam quoque invidiâ plebis gravatum avocavit. Quæ tamen secessio

Uu 2   haud

Jacobus Elisabetham Cæsaris fil. Carolo IX. Gall. Regi adducit.

1571. Aulicos hæresi infectos amovet.

1572. Trevirenses ex causæ desperatione rursus tumultuantur, Clerusque secedit.

haud leviter civium animos pupugit, opportunitate quæstus simul eum iisdem sublata. Quo tempore Gregorius XIII. pro Pio V. federe cœpit.

1573.
Jacobus ad
sacrorum &
rituum con-
formatio-
nem Agen-
dam & Bre-
viarium
vulgat.

1574.
Nassovii rur-
sum bello
victi.

1575.
Jubilæus
Gregorii
XIII.

Jacobus co-
mitiis Con-
fluentinis à
tribus Ordini-
bus plebis
Cleri & no-
bilitatis tribu-
ta exigit, sed
hi negant, &
ad Casarem
appellant.

Jacobus verò diœcesanâ, ut potuit, disciplinâ, in parœciis, Collegiis, & Monasteriis instaurata, quò conformis ubique sacrorum usus cultusque persisteret, librum sub Agendæ titulo edidit, ut in ministerio Sacramentorum, Ecclesiæque rituum, constans imposterum perpetuâque consuetudo duraret. tum deinde Martyrologium, suis ipse conscriptum manibus, Vdonis exemplo digessit, quod tamen publica luce caruit. Horarias verò preces restitutas emendatâque paulò antequam vita eum reliquit, prælo subjecit. Quando Ludovicus & Henricus Nassovii fratres Christophoro Friderici Palatini filio juncti, spe Belgicæ, ob Albani discessum, expugnandæ, per agros Trevirorum in Geldriam delati à regiarum copiarum Præfectis magnâ, haud procul Neomago, strage deleti sunt. Priusquam sedecim Gallorum cohortes subsidio venissent, qui, cognitâ apud Treviros cladê, se receperunt.

Sequentem annum MDLXXV. Gregorius Pontifex celeberrimi Jubilæi honore nobilitavit, effusâ in omnibus munificentiâ, & in advenis excipiendis hospitalitate. Quo Jacobus provincialia Confluentiæ Comitata habuit, tributum potissimum ex æquo subditis imperandi gratiâ, quo æs à decessoribus contractum exsolveretur. Quod omnium, ut bono, sic ordinum quoque collatione fieri cupiebat. Sed licet duo Ordines, Clericorum ac plebis, ducenta aureorum millia Rhenanæ monetæ intra quinquennium solvenda deferrent, tertius tamen ordo nobilitatis hoc onus detrectabat; quod se Majorum exemplo, & militari operâ devinctum imperio, & pro reip. defensione semper paratum assereret. At Jacobus negabat pristinis pro imperio expeditionibus, jam sublatis, quatenus illorum teneri; contra verò clientelæ ac beneficiorum jure plerosque Ecclesiæ obnoxios esse sentiebat, ut, qui illius fruantur commodis, æquum sit in

onerum quoque participationem venire. Ergo annuos eorum redditus occupare, ni parerent, statuit. Verum nobilitas prisca libertate, & imperialium procerum favore freta, ad Cæsaris tribunal causam avocavit, ubi hastenus mæandris forensibus, Clero vulgòque nequicquam obnitente, intercepta hæret.

Academiæ deinde à civibus vis facta est, dum pro-
 pinquis Gymnasii ædificiis, effractis importunè clau-
 stris, triviale excitare ludum instituit. Elector igitur
 violentiam ad se delatam ulturus onerariam Treviro-
 rum navem mercibus plenam, ex Francofurtensi merca-
 tu provectam, in flumine detinuit, donec pristinae Aca-
 demia libertati est restituta.

Academiæ
 libertas vin-
 dicata.

1576.

Ad Ratisbonensia verò comitia profectus, post-
 quam Rudolphum Maximiliani Cæsaris filium, Regem
 Hungariæ ante biennium, & nuper Bohemiæ creatum,
 regio quoque Romanorum diademate anno ætatis 24.
 ornassent, proximo deinde anno Principes Urbesque
 Protestantium, nescio quem Maximiliani Rodulphique
 favorem nundinati, plenam religionis suæ per impe-
 rium libertatem exspectare ac flagitare sunt ausi, com-
 mentitiis in hanc rem codicillis productis, quibus liber-
 tatis huius promissionem à Ferdinando factam adstrue-
 bant. Hos cum semel iterumque rejecisset Augustus,
 nihil se reip causa facturos comminati sunt, nisi postu-
 latis locus fieret. Tum verò fortissimè obnixum, in ce-
 teris Jacobum asserunt, fictamque explosisse Ferdinan-
 di pollicitationem, ut quam tamdiu ab avidissimis liber-
 tatis reconditam, nemo prudens existimare posset, ac
 vitam sese prius, quam Catholicorum immunitatem
 privilegiaque deserturum affirmasse. Ita his libertas
 servata constitit, dum eis constanter est denegata. Fuitq;
 hic postremus laudabiliter à Maximiliano defensæ re-
 ligionis actus, quo sinistrae quorundam de se existima-
 tioni præstruxit, qui illum cum Protestantibus indulgen-
 tiis egisse, non æquâ satis interpretatione ferebant, cum
 quod pacis gratia indultum fuerat, fidei contemptu fa-

U u 3. ctum

etum sentirent, At superatus denique vi morbi Cæsar, postquam Jacobo Prumiensis Abbatia administranda jus firmasset, XII. Octobris diem extremum clausit, & Rudolpho imperium deseruit.

1577.

Jacobus Curia & Ecclesiaz à vitiiis purganda dat operam.

Jacobus ad suos rediens, geminum studium, Ecclesiasticæ videlicet curiæ ad æquitatem formandæ, & Cleri ad sanctiorem vitam traducendi, suscepit. Illud verò egregiè per Bartholomæum Bodegemium Batavum, omnis liberalis disciplinæ jurisque in primis peritum, quem suæ delegit curiæ Judicem, ut vocant Officiale, eximia non minus virtutis, quàm scientiæ virum, præstitit: hoc verò per se aliosque conatus est, & concubinos, nisi parerent, ignominia notatos, facris interdixit. tum retinendæ in paræciis disciplinæ hunc morem perpetuum sanxit, ut Curiones ad suos Decanos quot mensibus referrent, siquid correctione dignum occurreret; hi vero solenni quatuor temporum jejunio Archiepiscopo exponerent. Ne tamen ad pœnas, quam miserationem appareret pronior, multa in religiosorum clerique indigas domus beneficia profudit.

Joannes Austriacus Belgio Præfatus legatione Jacobi auditur.

Exeunte dein anno seculi 77. quem minaci cauda Cometes notavit, Jacobus ad Joannem Austriacum, præstantissimum bello Principem, rebus propemodum deploratis in Belgium receptum, legatos misit, de negotiis suæ diæcesis, Lutzburgiis immistæ, æturos. Sed cum Ordines etiam Catholici Hispanos respuerent, ac fluxo cum Batavis federe paciscerentur, Hispanis per Lutzburgios digressis, recrudit seditio, nilque postea tutum, nec Joanni quidem fuit, ideoque & hoc inter adversa moriente, tractatio irrita.

1578.

Diversi Belgarum Domini.

Etenim Belgæ Matthia Archiduce ex Austria, Francisco Alenconio ex Gallia, Joanne Casimiro Palatino ex Germania, prout quique Ducem affectabant, evocatis, miscebant seditiosis consiliis omnia, cum fatalis cometæ eventus, præter Austriacum in Belgio, Wenceslaum Cæsaris fratrem in Hispania & Sebastianum Lusitania

litaniæ Regem in Africa, contra Mauros pugnantem, mors importuna iustulit. Quando Philippus Hispaniarum Rex, ut prioris fato propemodum Belgica excidit; ita posterioris Lusitaniã, per Albanum cursum occupatã, potitus est: qui neglecta in Belgio (quod illius moderatione servari potuisset) hic visus est instaurasse.

Hoc anno 78. apud Treviros mortuus quoque est 30. Junii die Georgius Virneburgicus Episcopus Azontensis Jacobi suffraganeus, vir æternã memoriã ob servatam amplificatãque in tota diœcesi religionem, dignissimus. Qui cum publicis ferventissimus orator concionibus diu præfuisse, quam alios docuerat sanctioris vitæ rationem, hanc in S. Martino amplexus ipse, cœnobio denique Abbas præfectus est: triplicem meritum tiam, sed in cœlo ultimam. Ejus loco Jacobus deinde, qui erat Principis zelus, pontificalia munera, in templis hominibusque consecrandis, & sacramentis impertiendis obiit, ratus *Pastorem bonum populi rectè censeret, qui propriis magis illum, quàm alienis manibus pasceret.*

Annus consequens 79. in Colonienfibus magna sui parte comitiis, sine fructu consumptus est. Quando Philippo Hispaniarum Rege, atque Imperatore Rudolpho adnitentibus, in magna istic Legatorum frequentia, de Hollandis certã lege ad quietem pacemque revocandis omni studio, imprimisque Jacobi actum est. Sed hi Aurangii Alenconique artificio abducti; illi verò circumducti, denique ventis se adstringendis operam dedisse ostenderunt. Quare præcipiti jam autumno ad suos Jacobus rediit, exoptato istic nuntio obtentæ adversus urbem, in lire, victoriæ recreandus.

Anno enim 1580. feria post Dominicam *Latate I.* Rudolphus Cæsar Pragæ sedens pro tribunali coram Principis Urbisque Legatis, pro Archiepiscopo dixit sententiam. Caroli, ut agebat, *IV. judicio conformem.* Videlicet: *Civitas Treverica plena jure possessoris, cum libero & mixto imperio, & utili directoque Dominio, &*

Uu 4 quacum-

Cum Austriaco plures Principes mortui.

Virneburgii suffraganei laus. ejus manus Jacobus implet.

1579.

Pacis Belgicæ curandæ frustra Colonia Jacobus defudat.

1580.

Trevirorum urbs sententia Cæsaris plenè Archiepiscopo subicitur.

quacunq[ue] jurisdictioni potestate, ut semper hactenus, & in prasens, ita penes Antistitem Trev. in posterum maneto. Idem Dominus Princepsque civitatis esto, & magistratum in ea, ut in omni memoria, supremum obtineto. Quare in omnibus ejus arbitrio subesse iussa, in tributis, nummaria re, custodia militiæque urbis, & civilibus juxta criminalibusque judiciis, Magistratu, pretioque rerum constituendo. Clero etiam vina fructusque liberè inferendi efferendique ac sua dispensandi facultas data. Jus in fluminis ripa ædificandi, molasque aquæ imponendi Principis esse iussit. Quæ tamen Urbis incolæ, seu terra, seu flumine ad usum negotiationemque inferunt, libera à portoriis, extraneis pendenda, manere prisco more voluit. Hæc in sententia à Brovero recitata disertius exposita reperias.

Cives à Magistratu se-
juncti Princi-
pi se sistunt
supplices, qui
eos benevo-
lè erigit.

Urbem ho-
norifico co-
mitatu in-
gressus ab
omni ordine
salutatur.

Non mediocriter tam inexpectato nuntio perturbati cives in suum plerique Magistratum, seu licet auctorem, hanc calamitatem rejêcere: ideòque separatis ab eo consiliis suos ad Principem, Witliaca in arce agentem, legatos culpam deprecantes mittunt. Qui supplices à Jacobo in genua, & spem bonam erecti, iussi sunt plus à clementia Principis, prasidii, quàm ab offensione periculi expectare. Cumque deinde suâ illos mensâ, & colloquio recreasset, Proprius eis ac protectorem adversus Senatum, de cujus avaritia atque inhumanitate questi erant, Joannem à Schönenberg summæ ædis Præpositum addidit. Magistratus verò legatos, minus benevolè acceptos, perplexo ad suos responso dimisit. hac illorum dissensione ad suam defensionem, urbisque arbitrio possidendæ & amovendos è senatu quos luberèt, opportunè usus: non secus ac venator, qui captus Leana catulis, matrem facilè ad laqueos seducit. Quare cunctandum non ratus, Provinciæ suæ Prasidibus, Satriapis, ac clientibus militèque stipatus, ad urbem perquam honorifico comitatu incessit. Digressus Witliaco Palatiolum hic à summi Collegii Proceribus exceptus, traductusque, equitatu sub tubarum clangore præeunte, peditatu

peditatu trecentorum numero, coloribus habituque municipiorum distincto, ponè insequente. Post quem Princeps, cum Episcopo Azotensi Petro Binsfeldio, nuper ob doctrinæ excellentiam ex Romano Germanorum seminario in Suffraganeum assumpto, Magister equitum Antonius ab Eltz exertum vaginâ illi præferebat enssem. Sequebantur currum Metropolitanî Sacerdotes, Comites, Barones, Consiliarii que ac nobiles ministri que aulici, magnâ frequentiâ. Ante portam obvius Ludovicus ab Hagen, qui Cæsaris nomine (dum lis mota finiretur) claves urbis tenuerat, easdem, salutato, cum gratulatione, Principi obtulit; cui Philippus à Reiffenberg, curiæ Trev. præfectus, pro Archiepiscopo respondit. Magistratus deinde per suum Oratorem gratulatus, felicemque ingressum precatus est; Moxq; in arca summæ ædis Canonici, diverso utique animo, cum sensu: deniq; & Academici Petro Peraxylo, Societatis Jesu Theologo, laria eloquentiâ perorante. Post quæ summam ingressus ædem, hymni Ambrosiani concentu, Deo gratias persolvit, aulamque cum Proceribus adit, basilicâ que omnes epulo excepit.

Postridie civilia ordinaturus munia Joanni à Schöenberg, ædis metropolitanæ Præposito, regendæ civitatis vicarium munus attribuit. tum VI. cal. Junii, publico in foro præsidens, sacramentum, à civibus tantquam absolutus urbis Dominus excepit, his verbis: *Promittimus & juramus in præsens, nos esse, & velle, & libere consequentibus omnibus seculis, vigore sententiæ Cæsaris, mansuros fideles cives & obediētes Reverendissimo N. D. &c. ipsiusque successoribus Archiepiscopo, &c.*

In quæ verba, cum, erectis cives manibus, se juratos assentire testati essent, ordine deinde consecuti obligatas fidei dexteram dedere Principi. Quibus ille ad lævum exigendum diem, quinque vini plaustra & vervecis quinquaginta impertivit. Ac subinde indicta sanctæque peracta versus S. Paulinum, ad referendas conciliatæ

Proprincipe Urbis constituto, fidelitatis à civibus juramentum publice excipit, & pristinam vectigalium immunitatem, aliaque privilegia indulget.

U u s

ciliatæ

ciliatæ pacis Deo Sanctisque gratias supplicatione, ita Cæsaris mitigavit sententiam; ut cives gaudere pristinis vectigalium commodis, aliisque privilegiis, impetratâ omnibus indulgentiæ liberalitate, jussent. eâ lege, ut ipse posterique factæ hujus gratiæ autores simul moderatoresque perpetuò agnoscerentur. Denique illos, qui ex Senatu primæ seditionis adversæque partis Duces fuerunt, satis habuit gradu dimovisse, ne quid vindictæ cupiditati tribuisse videretur. Postremò ut monumentum aliquod publicum asserti juris existeret Urbis portis Ecclesiæ præfixit insignia, hoc programme: *Iacobus Dei gratia Archiepiscopus Trev. Princeps Elector, sententiâ per Imperatorem Rudolphum I. I. latâ ad perpetuam memoriam posuit, An. Incarn. Domini MDLXXX.*

1581.
Studiis &
Religioni
excolendæ
impensè se
dedit.

Hinc ad religionis studiorumque promovendorum curam se retulit, & quamvis afflictus podagræ doloribus, adesse tamen frequenter Ecclesiæ, & in Academia bonarum artium studia, suâ præsentia visus est opportunè promovere. Ita ex Cancellarii Universitatis, quod Elector sustinet, munere Adolescentibus, Philosophiæ spatia emensis. Licentiæ ut vocant Magisterique honores impertiri suo iudicio fecit, & decimo ante calendas Februarias die, quod tempus, illâ ætate, ornandis suis præmiis Philosophiæ alumni dictum erat, ipse & exercitationi gymnasticæ, & epulo Academico, privati more, interesse dignatus est. Porro ad fovenda Theologiæ Cleroque digna studia, atque exercitamenta Seminarii Ecclesiastici, ex Synodi Tridentinæ præscripto, instituendi consilium susceperat, quod mors interceptum Carolo Casparo à Petra, hujus cum hæc scribo temporis Archiepiscopo, servasse videtur, dum suis illud nunc ætatis, & juventutis receptæ exordiis, consurgit. Interea fractis jam ævo morboque viribus contineri non potuit, quin suis ipse manibus sacros ordines impertiretur, quod postremò in ædè SS. Trinitatis, apud Patres Societatis, apparatu vestium & altarium splendido, cum præstitit

præstitisset, hunc discedens templo reliquit. Quo ve-
 lut ultimo, exactæ laudabiliter ætatis, & administratio-
 nis, actu, vitam ægritudine succumbentem pridie Non.
 Junii clausit. Visceribus in æde SS. Trinitatis, ante ex-
 ornatam à se aram, dexterum juxta cornu Evangelii,
 depositis, corpore in Metropolitana æde, ante aram
 quoque Sanctissimæ Triadis, in sinistra chori parte, cum
 hac epigrapha, collocato: *Anno Domini MDLXXXI,
 die 4. Junii obiit Reverendissimus in Christo Pater ac Do-
 minus D. Jacobus ab Eltz S. Trev. Ecclesia Archiepiscopus
 & Princeps Elector, & Administrator Prumiensis, cujus
 anima requiescat in pace, Amen.* Adjecit denique suc-
 cessor in tabula operis statuarii, aræ veteri imposita,
 hoc elogium: *Reverendissimo Archiepiscopo Trev. &
 Illustrissimo Principi Electori Jacobo ab Eltz, Deo & ho-
 minibus dilecto, ut qui gloriæ Divina, Religionis Catho-
 licæ, & reformationis zelum habuerit, non dominans;
 sed forma gregis factus, cujus virtutes, non angusta hæc
 tabella; sed fama publica, & cælum habet. Posuit tantæ
 Principis amantiſſimus successor Ioannes à Schonenburch.
 Vixit annis LXXI, rexit annis XIV. Obiit an. MDLXXXI.
 IV. Junii.* Et certè præclarum in eo illuxit Archiepi-
 scopi exemplum, qui & suos doceret facienda, & docenda
 faceret, Manè antelucanas ipse vigilias horis ritè psal-
 lendis quotidie prævertebat, psalmodiæ peritus, si quis
 quam alius: tum verò, aut sacris operabatur ipse, aut
 intererat, profanos labores hoc pietatis studio præmu-
 nire solitus, quotidiana prope noxarum expiatione pur-
 gabat animam, Neque Cleri sibi commissi à sceleribus
 avocandi cura minor. Et si quempiam à vitæ sordibus
 avocatum sensisset obsequi, hunc singulari gratia ac
 dignitate ornabat; secus, ubi persisterent, pœnis igno-
 miniæque coercere non destitit. ut amicus Principis esse
 non posset, nisi Dei videretur: non homines sed flagi-
 tia odisse solitus, Insidiarum non omnino, expers; cum
 ob Abbatiæ Prumiensis administrationem opesque
 diocæsi ex Gregorii XIII. autoritate rursus addictas,
 discipli-

Moritur,

Elogium & laus Principis.

à pietate,

à studio salu-
 tis proximo-
 rum.

Calamita-
 tum minimè
 expers, alio-

rum suble-
vabat.

Joannes à
Schonen-
berg succe-
dit.

1582.
Augustæ in
Comitiis
consecratur,
& donatur
regalibus.

Ritus con-
ferendi.

disciplinamque loci à noxia licentia revocatam, non defuerit qui mortem intentaret. Quâ tamen spreta, aebat: *suam diu Ecclesiam nullos tulisse Martyres, quorum ipse caribus inferi non recuset.* Ceterum aliorum calamitati miserisque ut poterat obviare solirus, vix afflictum absque solatio auxiliòve à se dimittebat, ultròque etiam multorum sibi perspectam egestatem liberali beneficentia sublevabat.

Capitularium subinde pridie cal. Augusti votis Joannes à Schonenberg Metropolitanæ ædis Præpositus, Urbis Gubernator, Magnificusque Academiae Rector, dignus infulâ judicatus est. Quàm, accepto Româ pallio, Augustanis in comitiis, consecratus à Madruccio Cardinale, & Boxhomio Vercellensi, Spurenoque Episcopis, & Legatis Apostolicis, induit. Quos cum Matthia & Maximiliano Austriae Archiducibus, Wolfgango Moguntinensi, Joanne Argentoratensi Julioque Herbipolensi Antistitibus, præter ceteram nobilitatem, epulo perquam magnifico excepit pridie iduum Augusti. Porrò vigesimo ejusdem die regalium honore hoc ritu donatus est. Accessere primo Cæsarem Augustali in sede habituque conspicuum Joannis Legati Arnoldus Comes à Manderscheid, Ecclesiæ Trev. Præpositus, Antonius ab Eltz aulæ Marescallus, ac Joannes Wimpelingus Cancellarius, qui post debitam venerationem postulata sui Archiepiscopi exposuit, Pontificiis de pallio tradito literis exhibitis: cui, cum Moguntinensis Præsul respondisset, nihil Joanni, si coram adesset peteretque, à Clementissimo Cæsare negatum iri, his reversis, ex proximo conclavi Antistes suâ nobilitate stipatus prodit, iteratâque supplicatione in genua pro-cubuit, ante quem cum Julius Herbipolensis, & Joannes Argentinensis explicassent Evangelii librum, Joannes Cæsari sacramentum, verba Moguntino præcunte, dixit: Mox Cæsar acceptum enssem, civilis potestatis insigne Joanni tradidit. Quem capulo apprehendens excolatus est, ac prævia veneratione regressus, Septem viros Electores inter haberi cœpit.

Inde domum reversus, ex Cæsaris voluntate Gebhardum Trucesium Coloniensem Antistitem illicitis Agnetis Georgii Mansfeldii Comitis amoribus implicatum, adeoque cum illa, ex Monasterio ad se traducta, nuptias in Episcopatu meditantem, à sacrilego ausu revocare nequicquam conatus est; cum flagrantissima amoris cupiditas rationem plerumque sanam excludat. Favebant huic Trucesii proposito, factiosi Agrippinarum cives, qui religionis libertatem, libera in urbe, flagitabant. Sed hic ad animandum Senatam, nequid seditionis indulgeret, potentius fuit Joannis consilium. Cum nihil, quod ad infringendam perduellium audaciam faceret, vigil in vicino incendio præteriret, iis vero qui ab hæresi se reciperent benevolentiam singularem impenderet.

Quin & muniendæ contra hæresin inferiori diocæsi, Societatis Jesu Patribus Collegium Gymnasium apud Rheni Mosellæque Confluentes, juventuti per humaniores literas, religionisque nostræ instituta, erudiendæ constituit, à Jacobo cogitatum, à se perfectum opus. Quo tempore & occidentalem Trevericæ Archidiocæsis partem, eidem, per Gymnadem Lutzelburgi metatam, tueri Patres cœperunt, postquam auditus istic ex Academia Trevirensi Peraxylus mirabilem pro concione fructum & Societatis existimationem concitasset: Licet tardis collegium incrementis adoleverit. Quod vota quorundam promptiora, quàm facultates essent.

Interea cum Trucesio quâ arte, quâ vi certatum est, cum is implicatis suspensisque inter spem metumque responsis Legatos Principum distineret: donec Hollandorum, & Palatini fretus opibus, Coloniensem mirram nuptiali thalamo sociaret. Verum, quod mireris, nec Augustus quidem Saxonix Princeps id factum probabat. Quod Ecclesias Electorales cælibes, totique nobilitati aperiendas esse sentiret, non certæ addicendas familiæ. Unde & sua contra obnitentem Trucesium auxilia detulit. Postremò, ut potente adversus contumacia-

Joannes Trucesium Coloniensem Archiepiscopum Apostatantem retinere conatur.

Coloniam nutantem cohibet.

Trucesio exautorato substituitur Ernestus Bavarus, non sine armorum vi.

Joannes
Leodii ab
Ernesto sa-
cramento fi-
dem accipit.
Aquisgra-
nenses quo-
que hæreti-
corum tu-
multus com-
ponit.

1585.
Gregorio
XIII. Papæ
novi Calen-
darii autori
succedit Six-
tus.

Toga Domi-
ni solenniter
exhibita.

tumacem brachio uterentur, Pontificiâ autoritate de-
jecto, Ernestum Alberti Bavaricæ Ducis filium, ex Leo-
diensi Antistite, suffecerunt. Tum verò repente arma
Casimirus Ludovici Palatini frater corripuit, cui princi-
pio Fridericus Saxo-Lavvenburgicus Ubiorum Chor-
episcopus, qui pro Capitulo arma circumterebar, impar,
vastitatem à Trevirorum & Colonienfium agris arcere
non potuit: donec Ferdinandi Bavari, & Regis Catho-
lici copiæ exultantem insigni clade ad suos rejecerunt,
& sua in sede Ernestum, Trucesio profugo, constitue-
runt. Profectus verò Leodium. Joannes, juratam ab
Ernesto fidem, quâ Septemvirali accenseri ordini posset,
excepit, ac subinde per Treviros Moguntiam ascendit,
ut præter Archiepiscopum, Augustum Saxonie Electo-
rem eidem addiceret. Quocum deinde ex mandato
Cæsaris, ad grave Aquisgranensis reip. & urbis disti-
dium avertendum se contulit. Ubi cum sensim Aca-
tholici, negotiandi specie illapsi, numero audaciaque
freti invaluisse, plerosque Senatorum Catholicos,
aut religione, aut urbe dimoverant. Sed illis, in pri-
stinas sedes ac jura per utrumque Principem reductis,
major his absentibus tempestas incubuit. Quâ in exi-
lium cum præcipuis Clericorum ejeti sunt, donec va-
lidiore Rudolphi Cæsaris vi, atque autoritate reponerentur.

Sequens annus Gregorii XIII. præstantissimi Pon-
tificis morte, admissio in cathedram Sixto V. funestus
est. Novum ille ex emendatione temporum Calenda-
rium introduxit. Quod licet hæretici improbare ne-
queant, sequi tamen detrectant, ne quid Romanum ad-
misisse videantur. Juventus Catholica æternam Grego-
rio ob diversa Seminaria, eruditionis religionisque gra-
tiâ per Europam excitata, debet memoriam. Venerat
ab eodem Pontifice in Germaniam missus Joannes Fran-
ciscus Vercellensis Episcopus, qui Treviros appulsus
Joanne obtinuit, ut solenne Togæ Dominicæ exhibe-
retur tempus indiceretur, quod sub Veris exitum magis
popu-

populi affluentis frequentia ac devotione, constitutum est. Quo tempore adfuit quoque de Friderici Palatini familia adolescens, ex concubina genere ac religione spurius: qui cum aliis S. Hostia. in templo Patrum Dominicanorum de theca excussa, illudere deprehensus, carceri à Joanne, ignibusque demum, licet haeretico Principe deprecante, addictus est. Quos tamen, ubi per Societatis Jesu Patres orthodoxam religionem amplexus, venerabile Sacramentum ex S. Gangolpho delatum, palam in foro adorasset, mitiori capitis supplicio evasit.

Divini Sacramenti illusor punitus.

Labantem quoque eisdem temporibus Prumien- sis Abbatia. disciplinam, ex administrationis munere, Joannes instaurare aggressus est, Petro Binsfeldio Suffraganeo, viro, ut eruditione, sic religione eximio, in hanc curam, cum duobus à Societate Jesu Patribus ablegato; quorum operæ pretium annis etiam consequentibus exploratum fuit.

Prumien- sis Abbatia re- formata.

Veneficia sub hoc tempus Treviris exorta, horrendisque exercita sceleribus fuere. Nam & fascinandis peccatoribus, & tempestatibus ciendis, frugibusque ac hominibus vitandis adhibita, denique suos autores prodidit. Cum viri feminæque libidine ac cupiditate variâ caeci, à dæmone. diversis pro ingenio diversorum formis apparente, seducti; ut desideratis potiantur, illi, abjurato clam palamve Deo, se dedunt. Quibus nocturnis plerumque, vel traductionibus, vel certè imaginibus, per loca consortiaque voluptatum carnalium plena illudit, inducitque ad varia damna caedesque in proximum, propriosque etiam, si alii desint, liberos patrandas. Quo maleficio ipsum appetere Principem anno proximo ausi, per conscium facinoris puerum, incauteque vulgantem, proditi, nihil effecere. Quanquam nonnihil afflatum pestiferi noctu mali Princeps sensit, cum solitum amuletum agni Dei fortè ex collo deposuisset. Alia quoque ex Galliis allapsa pestilentia. lues haud leviter Treviros afflixit. Quando duo nobilissimi Lotharin-

1586.
Veneficia re- perta, & ple- xa.

1587.
Archiepisco- pus veneno appetitus.

Plures Ducum filii Trevirensis Ecclesia residentia excipiuntur.

Joannes Sanctimonialis reformat, transfertque.

Trucesiani belli reliquia, Galliq; & Hollandi cum Hispanis Treviros preiungunt.

tharingia florenti ætate Principes, Carolus Lotharingia Ducis ex Claudia Henrici Regis filia, & Antonius Vaudemontius Reginae Frater, Metropolitanò Trevirorum admissi collegio sunt. Sed mors hunc immatura ipso in flore demersit. Quam suo funere ejusdem frater Carolus cardinalitia jam purpura, Verdunensi ac Tullensi mitra decorus, ingenti religionis studiosissime ab illo cultæ detrimento, auxit. Felicioribus post triduum auspiciis eandem tyrocini Ecclesiastici probationem Treviris anno seculi 91. frequentarunt, nobilissimi duo, & moribus, & studiis, ibidem cultis, adolescentes, Philippus & Ferdinandus, Guilielmi Bavariae Ducis filii, qui perstitere quidem in Residentia Gymasii quoque diocesis Trevericæ, non tamen consuetudine honoribus alibi delatis abstracti. Quæ hoc loco ad jungeretur placuit, ut appareat Trevirensis insulam à Principibus etiam æstimari.

Porro Joannes in illa populi, lascivientis cum immo, corruptela, ne quid mali in Sanctimonialium consortia penetraret illarum disciplinae advigilabat. Quare S. Medardi extra urbem Parthenonem numero cultuque deficientem, Urbano S. Agnetis, ubi exultant & custodita magis vivendi est ratio, sociavit. Quo nomine, & Virgines Andernacenses ad Confluentinas S. Martini transire jussit; illas sub D. Augustini, has sub D. Dominici regula victuras. Nec religiosorum tantum hominum, sed & Ecclesiarum sordescentem diversis locis cultum egestatemque extollere conatus est. Quanquam belli Trucesiani reliquia, Gallorumque ad Hollandorum cum Hispanis infesta sæpius agmina, haud leviter diocesim atterent. Martinus Schenkus certe, prædo id temporis celeberrimus, post occupatam nocturnis insidiis Bonnam, gravis huic diocesi incubuit. Nec leve Germanorum copiarum in Galliam ad Hugonotum, quibus Rex favere credebatur, castra, adversus Ducis Guisios Henricum & Ludovicum, transeuntes, detrimentum adferebant. Quanquam ea fuerit Henrici Lothar

Lotharingæ prælio, cum paucis suorum attriverit. Quibus successibus & inter Catholicos quos tuebatur auctoritate Henrico Valesio Galliarum Regi metuendus, in Blefensibus Comitibus, evocatus in aulam, per immisos sicarios occisus est, Ludovico Cardinale ejusdem fratre pari immanitate jugulato. Sed hoc facinorosum, cum Rex, & Pontificis excommunicationem, & Catholicorum grave odium incurrisset, sicâ religiosi hominis Jacobi Clementis, anno sequenti, Guisiorum

Manibus immolatus est. Magno tamen religionis orthodoxæ periculo, cum Henricus Borbonius, Navarrae Rex hæreticus, sanguine aliis propior, id occupaturus, Parisiis expugnatis, fuisset. Quibus liberandis cum Alexander Parmensis à Belgio Hispani Regis mandato devenisset, Henricus rem saluberrimam penè coactus dimisit, Catholicam, cum regno, religionem.

Quo tempore & iidem Hispani Regis militibus Bononiensi obsidione pressam, denique à manibus Batarum prædantium extorsere, finesque Trevirensium, & toleratas Gallorum excursiones, & hiberna Hispaniarum, respirare liberius cœperunt, & Joanni Ecclesiasticæ suarum indulgere curam, quam dum in re Christiana impensè per diversos, imprimisque Societatis Patres, promovet, horum Antesignanum id temporis Theologiæ & Collegii moderatorem Joannem Gibbonum, natione Anglum, Himmerodii divertentem amicum. Gratiâ Joannis Rude Abbatis ibidem, & in mortuè amanter habitum, & à morte honorificâ sepulturâ, in D. Bernardi altare, depositum. Cujus ingenii haud inopè opus de concertatione Anglicanæ Ecclesiæ, typis editum, ac posteritati relictum est. Porro ad fovendum Joannis Archiepiscopi Zelum Sixtus Pontifex beneficiorum per Cathedrales Saxoniarum Ecclesias confessorum potestatem eidem contulit.

Quando rursus domestica Magorum infamia Treviris, in præcipuè etiam dignitatis persona, Theodorico Electorum Judice, atque urbis Prætorè, ipso non diffidente,

1588.
Guisii in Gallia per Valesium Regem, Rex per sicarium tollitur.

1589.
Henricus Borbonius ex hæretico Catholicus & Rex.

Trevericæ diœcesis, à bellis respirans, in disciplina Christiana promovetur.

Gibboni Jesuitæ mors.
Beneficia Saxonica Joannes distribuit.

Magia com-
pertus ipse
iudicii præ-
ses, poenitens
obit.

emanavit. Qui quidem, ut ex Actis Judicialibus notum, rudibus annis, curiositate libri, quo Dæmon, ad secretas artes tradendas evocabatur, ductus, cum legeret mox præsentem, honestâ viri specie, Dæmonem habuit. Qui ad studia, quorum amore tenebatur, se eadem promotorem obtulit: nec quicquam postulavit obsequii, nisi, ut cum sermo ita ferret, diceret: *Infernum non adeò esse calidum, nec Dæmonem tam nigrum esse, quàm vulgus fingeret.*

Et quidem tantum literis jurisque demum scientia excelluit, ut Principi à consiliis factus, Iudicii deum etiam præsideret. Sed cum sensim eum abduxisset Dæmon longius, impetrassetque, ut Magorum conventibus, larvâ ipse testus, interesset, ideòque in questionibus exercendis à se conspectos facilius convinceret, sefellit denique pleno in consensu Dæmon, larvamque detraxit; unde à suis consortibus in societatem criminis vocatus, licet diu resisterit; quod ab invidia, non veritate, profectam accusationem fontium examinatores crederent: tamen postremò testimoniis obrutus, postquam sine noxa cujusquam se hoc crimen admisisse diu frustra contendisset, cessit justitiæ, suppliciumque publicum magno animo ac detestatione sceleris, tum verò exhortatione ad populum flagrantissima, quâ insidias Satanæ declinandas omni studio monebat, impertentè subiit. Tantisque poenitentiae argumentis Presbytero Societatis Jesu stimulos subjiciente, atrocitatem culpæ infamiæque diminuit. Cognomentum tamen Reimundorumque quæ obiit gravitatem, quanquam typis vulgata, consultò quorundam in gratiam dissimulamus: exemplo criminis suppliciique aliis cautum esse volumus; ne, vel serò cum hoc Phryge sapiant, vel forte nunquam.

1590.
Pontifices
creati mortuique
vanitatem hono-

Annus dein Christi 1590. Sixto, moxque etiam Urbano VII. mortuo, novum Pontificem orbi dedit Gregorium XIV. exercitu adversus Gallorum hæreticos submisso memoratum. Qui & altero post anno defun-

ctus summos hos orbis honores quæri angusta mortali-
um in vita diutius, quàm possideri ostendit; ut cadu-
rum rerum vanitas in primo etiam capite emineat.
Post quem Clemens VIII. principatum Ecclesiæ tenuit.

Anhaltinus inter hæc Princeps formidabilem Pro-
testantium in Galliam transfudit exercitum. Christianis,
ita dictus erat, Christianissimo (ut malè nonnun-
quam quadrant nomina) opem laturus, quâ hæresis
triumpharet, nisi aliter Deo visum esset. His accessu-
rus Hollandicus ductor Templius ex Aquensium se fi-
lius Andernacum, illòque, admotâ sulphureâ machi-
nâ, per vim fraudemque nequicquam tentato, Cardo-
num, habitatum Canonicis pagum, se transfert, præ-
cesque exhaurit. Cum Mosellani, ne totum litus spolia-
tum pervaderet, obiecto juxta Clottenum vallo, inter-
ceptâ viâ strenuè setuentur, hostemque alio in Palati-
um itinere avertunt, in ipsis Galliæ faucibus, vel à
Castellis, vel à milite trucidatum. Cum prædatorum raro
turna sit impietas. Manifestius ejus rei exemplum
est Gaspar Bujus, Beforti ac Buui in Lutzelburgico
Castro Dominus; qui per absentiam Petri Mansfeldii (lo-
com Farnesii nupèr mortui, Belgio apud Bruxellenses
residentis) Hollandicis Philippo Nassovio Ductore
auxiliis, late omnia per agrum Lutzelburgicum
rabat, præda eum Batavis divisa. S. Viti oppidum
frustra expugnare conatus est: Nam licet, por-
tam pyroclastro disjectis, ingressus pateret, eum ta-
men, oppidanis, media nocte ad defensionem instructis,
interrompere non potuit. Supervenit tandem instru-
cto Belgarum exercitu Florentinus Barlemontis Co-
mitem, quem Batavi subterfugere, quàm sustinere ma-
gisterunt. Bujus astu denique quorundam interceptus,
pendendi in morte infami finem reperit, quæstionibus
judicioque perduellionis reus, & nocturno apud Lu-
zelburgios supplicio, post seriam tamen malè exactæ
vitæ poenitentiam, sublatus, atque in peristylis Fran-
ciscanorum tumultus. Prædatorum alii ordinis infe-

ris ostendunt.

1591.

Protestantes
in Galliam se
effundunt,
non sine
damno Tre-
virorum.

Templius his
illata damna
luit.

1592.

Bujus perfidè
Lutzelburgi-
cos deprada-
tur, ac plecti-
tur.

1593.

rioris, aut ense, aut laqueo facinora luerunt: præmio quo ejusmodi militia solet ornari.

1594.
Ernestus Au-
striacus in
Belgium pro-
fectus Trevi-
ris excipitur.

Ernestus sub hæc Austriacus, germanus Cæsaris Belgium aditurus, per Treviros iter habuit, cui licet Ernestus Bavarus Coloniensium Princeps, honoris causâ, excurreret obviam, Joannes tamen Archiepiscopus Confluentiæ ægritudinis, veræne, an fictæ? obrenn hæsit. Sed Treverica nobilitas in occursum missa, & distributa per urbem gratuito hospitium, Palatiumque Ernesto cum omni obsequio apertum fuit. Quin & Tunica inconsutilis Domini, extra ordinem, raro officii genere, eidem exhibita. Hinc verò Lutzelburgum ad Belgicam gubernationem, ingenti ubique excipientium plausu, apparatuque, profectus, clausâ intra biennium vitâ imperioque, Alberto ejusdem gentis Archiduci locum fecit.

Albertum
brevis a mor-
te successio-
nem nactus.

Interea fatifcente Joannes ætate publicis laboribus interesse, & celebrare parcius visus est. Quamvis Comitibus Ratisbonensibus 18. Maii coeptis adfuerit, usitato capitum dissidentium eventu, quo multa in consultationem afferuntur, concluduntur, aut obtinentur pauca, & postquam salutationibus mutuis & commensationibus indultum est, disceditur: impensis vulgi magnis, fructu nullo. De Belgica in ceteris pace, Turcicòq; bello deliberatum est; cum à Strigonii obsidione Matthias Imperatoris frater recens depulsus, auxilia flagitaret.

1595.
Carolus
Mansfeldius
contra Tur-
cam victor
moritur.

Impetratum tamen est, ut bellator è Lutzelburgia fortissimus Carolus Mansfeldius, Petri Ernesti filius, qui adversus Gallos Batavosque victoriis celebratus erat, exercitui præesset. Quod, Strigonio rursùm obsidione presso, magnâ virtutis commendatione, & præclaro contra Turcas certamine victor præstitit. Spem magnâ successuum, quos morbus morsque insperata præstantissimi, & ad pietatem non minus, quam armis facti, herois invidit. Strigonium nihilominus Christianis partum est, majori laude dignis, si occupata tueri constantius possent.

Nec Trevis, quamvis bellorum inter Batavos, Gallos, Hispanosque mediis, diu tutis esse licuit: ut ex malorum vicinia prouum est malum participare. Ita Eduardus Fortunatus Badensis, Philippo ejusdem stirpis Marchione defuncto, sanguinis jure proximo successurus, cum Archiduci in Belgio Catholicus ipse haberet, Fridericus ejusdem gentis princeps, quod Catholicus esset, favente nobilitate admissus in bona est, quæ ad Mosellam quoque ex Spanheimensi tetrarchia occupabat. Unde, instructo exercitu, postquam Eduardus advenisset, jussu Imperatoris Joannes intercessit, obtinuitque, ut res judicio Cæsareo committeretur. Quod, lentâ ductum æquitatis definitione, Eduardum hereditate exclusum destituit: ut *bonis consiliis, exitu ambiguis, obsequi, non semper bonum sit.* Trevericam tationem tamen à prædone Cornelio Hartio (ob promissum capillitium Langhar compellato) vi armisque vendicavit. Huic suas ipse absens vices in arce Mosellana Castelluno, commendarat. Quam cum, nec Dominico, nec vicinæ fidus, collectis passim spoliis implevit, neque Eduardum venientem admitteret, arte ac vi postremo, capto Langhario, occupavit, eiq; pro ministerio præmio, crines unâ cum capite demessuit, ac Trevericos hoc vastatore liberavit. Sed Batavicarum Harpyiarum nidus fertilior erat, quàm ut tam facile exhauriri posset. Hinc in Trevericos Vicinosque Lutzelburgiorum agros effusi Prædones Epternacum, S. Willibrodi quondam sedem, effractis pervasere portis, & præter locupletis Monasterii spolia, Abbatem ipsum Joannem Bertelium in captivitate abduxere, unde nisi ingenti lytro, quod duodecim millium fuit Dalerorum Imperialium, exire non potuit, pretiosâ nimium religiosi ceteris libertate, qui se suumque Abbatem tanti ab Hollandis æstimandos non putabant.

Edvardus Badensis possessione sua exclusus, Langharium tamen apud Treviros frangit.

1596. Batavi Epternacum invadunt, captivumq; Abbatem non nisi ingenti lytro dimittunt.

Quo tempore præsens admodum amittendæ quoque sub Gallis libertatis periculum Lutzelburgum adit.

1597.

Latzelburgo
Bironius
Gallorum
Dux insidia-
tus cum cla-
de rejicitur.

adiit. Nam Bironius Francicorum armorum moderato-
tor, ex Ambiano per ancipites viarum flexus, repente
allapsus mœnibus adstitit, noctisque beneficio tectus
portis propior, ad has amoliendas pyrias machinas ex-
pedit; sed ab Agricolis Merliensibus præmoniti haud
multò ante cives tanto accedentes glandium imbre per-
fudère, ut intelligerent se ad Martis officinam appulisse,
& pontibus, scalis, malleis, sarcinisque post terga reli-
ctis discrimini se properè eriperent. Oppidani eventu
læti, ob discussam non sine Dei auxilio ferream hanc
tempestatem, & in hostes tam feliciter averfani, XV.
ante calendas Decembres diem annua supplicatione ve-
nerandum instituere, Albertique Archiducis literis haud
multò post laudati sunt. Hic verò cum Regis Catholici
militem, ad levandum Belgium, in transhenanas quoque
imperii oras pro hibernis, indulgente Cæsare, partire-
tur, imperii Principes id minimè ferendum rati, aliene
liberalitatis præmia exsolvere recusarunt.

1598.

Binsfeldius
Trev. Suffra-
ganeus rara
laudis vir
moritur.

Mortalium hoc tempore consortia deseruit, immor-
talis memoriæ vir Petrus Binsfeldius, Episcopus Azo-
tensis & Metropolis Trevericæ suffraganeus, qui suam
de rebus divinis jurisque Canonici peritiam diversis li-
brorum monumentis testatam reliquit. Solo Enchir-
idio Animarum Curatoribus elaborato facem accendit,
nullo ævo extinguendam. Homo opum honorumque,
tam fugiens, quàm dignus, æquitatis rectique non mi-
nus sciens, quàm tenax. Luxus deliciarumque ofor-
Disciplinæ tam strenuus seriusque sectator, ut adulari
neminem, etiam se eminentiorem, soleret, cum il-
lius esset decus tuendum. Pestifera correptus lue, debi-
tam naturæ 14. Novembris solvit, in æde S. Simeonis,
cui Præpositus fuerat, juxta limen templi inferioris
(quod illius modestiæ votum fuit) proximè tres infan-
tes ex uno partu lavacroque depositos, tumulatus, ut
cum parvulis ad Deum evocari posset, qui ut virtute
magnus, sic demissione parvulus in vita fuerat. Tam
extremum ministrum Joannes Archiepiscopus jam se-
ptuaginta

1599.

pragenario major ponè secutus est. Qui Confluentiæ morbo sensim ad extrema devolutus, non imparatus mortem cal. Maii excepit, visceraque unà cum corde Societatis Jesu in templo tanquam fundator istic deposuit corpus verò Treviros ad Monumentum juxta ostium summæ ædis Septentrionale nuper magnificè excitatum transmisit. nobilius, ut spes fuit, in cœlo, ex virtutum sctarum æstimatione, habiturus. Ceterum quod Monumento ad perfectionem deerat, Lotharius post annos XIV. cum hac inscriptione supplevit.

Ioanni à Schonenberg Archiepiscopo Trev. Electori, fidei, pacis, & publicæ rei studiosissimo Principi, Sacrarum cultori & auctori maximo. Collegii Societatis Jesu in Confluentibus Fundatori. Evocato à mortalibus ad immortales cal. Maii 1599. regiminis 18. etatis 74. Hoc monumentum notæ virtutis jam penè perfectum, ponebat Lotharius Antecessori successor.

Conspirantibus deinde suffragantium votis Lotharius à Metternich, ex Juliaca nobilitate, postea Winneburgum traductâ, Matre verò de Petra editus, cathedræ Trevirensis honore VII Junii potitus est. Materni ille avunculi Joannis de Petra Archiepiscopi curâ, sub Patrû Societatis Jesu institutione, ad eruditionem virtutemq; formatus, ubi primario Trevirorum clero adscriptus fuisset, singulari ceteris ejusdem ordinis frequentia in divinis templi officiis prælucere cœpit. Unde Scholastici, ut vocant, dignitate ornatus est: Mox legationibus muniisque publicis, vario industriæ prudentiæque experimento probatus, ut erat omni genere eruditionis, jurisque scientiâ & linguarum, præter Latinam, vernaculamque Gallicæ etiam Italicæque usu excellenter promptus, dignissimus ante omnes visus est, qui Schonenbergici jam ætate morbisque fracti partes sustineret. Quibus officiis ita functus est, ut eidem deinde perpetua esse, in Archiepiscopali mitra, vellent. Unde Sacer-

Joannes Archiepiscopus moritur quoque, successoremque habet Lotharium.

dotio Treviris in domo probationis Societatis Jesu, à
Coriolano Auferensi Episcopo Apostolicæ sedis legato,
post ex cultum octiduanis S. Ignatii exercitationibus sa-
gris animum, ritè initiatus est. Romamque Georgum
Helffensteinium, ex Decano S. Simeonis in Suffraganei
munus assumptum, virum integritate vitæ & doctrina
eminentem, Pallii impetrandi gratiâ ablegavit. Quod,
creatus istic Episcopus Azotensis ipse, pro Loha-
tio, à lubente Pontifice Clemente VII. retulit.
qui dignis impendere hunc se hono-
rem posse, gavisus est.

ANNA.